

محمدعلی شاه

سند از: مسعود هدایت

معاون اسبق وزارت دادگستری

□ یادداشت سردبیر ۱- درآمد

مخالفت محمدعلی شاه قاجار با اساس مشروطیت، او را سخت بدنام کرده است و هیچ شخص عاقلی نمی‌تواند این گناه او را ببخشد. محمدعلی شاه قاجار در نوزدهم جمادی الثانی ۱۳۲۶ ق، به مخبرالدوله‌ی هدایت، (وزیر تلگراف وقت) در جهت رسیدگی به شکایت‌های شهروندان، دستوری داده است که مضامین آن قابل تحسین می‌نماید.

این سند دست اول مخطوط که تاکنون در جایی دیگر چاپ نشده است، توسط جناب مسعود هدایت، معاون اسبق وزارت دادگستری، به خواش سردبیر برای ویژه‌نامه‌ی مشروطیت در اختیار ماهنامه‌ی حافظ گذاشته شد.

ما از جناب هدایت خواهش کردیم که مقاله‌ی نیز در خصوص خدمات خاندان هدایت به تأسیس نظام مشروطه در ایران مرقوم دارند، فرمودند که: آن چه گفتنی ست مخبرالسلطنه‌ی هدایت در **خاطرات و خطرات** نوشته است و من افزون بر آن، مطلب تازه و مستقلی ندارم. با تشکر از ایشان، سند حاضر را که بخشی از تاریخ این مملکت است، برای دآوری نهایی تاریخ در حق محمدعلی شاه چاپ می‌کنیم، چرا که عقیده داریم که هرگونه سندی که اصالت آن محل شبهه نباشد، باید در اختیار پژوهشگران قرار گیرد.

۲- متن سند

«هو - محمدعلی شاه قاجار» (مهر سلطنتی) = مخبرالدوله وزیر تلگراف. چون نشر معدلت و اعانت مظلومین و دستگیری فقراء و ضعفا را موافق عهدی که در پیشگاه حضرت احدیت کرده‌ایم، از اهم

فرایض خود می‌دانیم و جداً میل داریم دادخواهی متظلمین از روی حقیقت زودتر به عمل آمده عارض بدون معطلی و بی‌زحمت دوندگی، به سرعت هر چه تمام‌تر بتواند عرض خود را اظهار و جواب وافی تحصیل نماید؛ امر و مقرر می‌فرماییم همان‌طور که در اوایل جلوس، تلگراف‌خانه‌ی مخصوص در میدان توپخانه دایر شده بود و نگذاشتند فوائده آن ظاهر شود، باید بلا تأخیر یک دستگاه تلگراف در جلو سر در شمس‌العماره که به همه جا دسترس دارد، دایر کرده، یک نفر تلگرافچی معقول محل اطمینانی با اجزای لازم از قبیل ثبات و منشی معین نمائید که با نهایت حسن تلقی مطالب متظلمین را قبول کرده و به حضور همایونی مخابره نمایند. ما هم به فاصله‌ی مدت قلیلی، مطالب را ملاحظه کرده، جواب خواهیم داد و باید این مخابرات به کلی مجانی و بدون مطالبه‌ی قیمت تلگراف و انعام و حق الزحمه و غیره باشد که در رساندن عرایض خود، شخص متظلم یک دینار متحمل مخارج نشود. تمام مخارج و مواجب اجزایی را که برای این کار معین کرده‌اید، خودمان قبول کرده به خرج حساب شما منظور خواهیم فرمود. شهر جمادی الثانیه ۱۳۲۶. ■

